

”

På flugt

(mynd fyrir gos árið 1968)

Jag hedder Guðbjörg Ósk Jónsdóttir og blev født her på Heimaey den anden juledag 1952 i mit barndomshjem Heimagötu 22. Mit barndomshjem ligger ved lavaen og i 1973 var lavastrømmen næsten gået ind i huset. Der gik et stykke af husets hjørne og en stor sten ind i køkkenet i stueetagen. Senare blev lavaen skovlet fra huset og gaden åbnet igen.

I 1973 var jeg for nyligt flyttet sammen med min man dog vores lille datter som er født den 7. September 1972 i et hus ved Helgafellsbraut 1.

Vi var ikke forberedt til et vulkanudbrud fordi vi havde vokset op med den viden at Helgafell var en gammel vulkan. Men aligevel havde jo været et vulkanudbrud 10 år før lidt syd fra Heimaey og en ny ø Surtsey steg op af havet.

Aftenen den 22. Januar var en god aften og jeg havde ikke på fornemmesen at noget vie ske. Min mand var sammen med sin ven fra Reykjavik og fordi vejret var blevet godt igen tog de en lang kørtur. Dagene før havde vejret været rigtig dårligt og derfor var skibene i havn.

Jeg vågnede om natten ved at min datters sutteflaske fald på gulvet mens hun sov. Jeg tog den op men lidt senere vågnede jeg igen ved at den faldt på gulvet, hun sov endnu, jeg syntes det var lidt mærkeligt men tænkte ikke mere om det. Lidtsenere blev vi vågnet af min svigerfar som fortalte os at der var et vulkanudbrud på øen. Jeg blev lidt skrækket og ringede til mine forældre. Min mor svarede og hun kunne godt høre at jeg var skrækket. Hun vagte min far som lagde sig på den anden side og sagde at det måtte være ude i havet og vi skulle bare sove og kigge på det den næste dag. Men det var ikke så godt. Vi skyndte os afsted sammen med mine svigeforældre som boede ved siden af os. V tog tøj på men vi tog ikke anden med men det var måske fordi vi troede at viskulle bare flytte os lidt vestere på øen men ikke i et ski bog væk fra øen.

(mynd af Gjarfari)

Vi gik ombord Gjafar, som sejlede til þorklákshafnar. Ombord

I Gjafar er bekræftet at passagerer var 366, men kaptajnen talte på den tidspunkt at der var 160 – 180 oassagerer ombord. Derfor var ikke meget plads men minsvigemor fik plads i en kabine hvor hun kunne have vores datter i sin barnestol oppe på bordet foran sig. Jeg og min mand var i begyndelsen ude på dækket også liden på ønmens vi sejlede ud af havnen. Derefter lagde vi os sammen med de andre inde i skipet ligr som sild i tønne. Jeg tænkte meget, mine færældre og min bror, sammen med Sigga den gamle som var 110 år gammel og boede hos dem, var stadig på øen og jeg vidste ikke noget om dem. Men jeg lærte senere at de sejlede med det sidste skib der sejlean hjælpede passagererne ombord fordi han var en gammel sømand. Söó vejret var ikke god tog de fleste var syge. Det var derfor en meget god fornemmelse da i havde land under vores føde i þorlákshöfn. Vi fik en meget god modtagelse og der ventede en bus som kørte os til Reykjavik. Den stoppede i Árbæjarskóli hvor der ventede mennesker fra den Røde Kryds. Vi fick noget at spise og de skrev ned oplysninger om os. De tog vores børn så vi fik nøde til at spise men de gav også dem og skiftade bleer.

(mynd)

Nu fik vi lov til at ringe og min tante Bogga hentede os og vi boede sammen med hende indtil vi flyttede til Hveragerði. Der var fundet en skole for flygtingernes børn, men de var mange som boede i Hveragerði fordi de fik lov til at bo i sommerhuse i nærheden og også i flere huse der. Min mand var lærer og han underviste der. Vi boede i en lille studielejlighed som Heilsustofnunin ejede.

De første dage i Reykjavik var ikke lette, min mand rejste til Eyja for at redde værdier og også mine forældre, som var der rigtig længe. Nyhederne vidste billeder af husene som gik under lavaen hver aften og det var ikke en god fornemmelse at tænke over og også fordi der var mennesker der og jeg var rigtig bekymret. Min datter græd meget de første måneder i Reykjavik, men hun havde problemer i sin mave måske fordi hun drak kømælk i skibet på vej over men så var jeg også stresset.

Det var altid glædeligt når noget af vores møbler og vores ting kom til Reykjavik. Især billeder og ting som havde personligt værdi, håndarbejde og så videre. Om foråret når skolen var slut, måtte vi flytte ud af lejligheden i Hveragerði. Vi flyttede vores ting til Hella fordi vi troede vi ville bo der næste skoleår.

Mig og min mand tog en tur til Heimaey den 17. Juni 1973 (idag er der blevet 43 år siden) og så os omkring, alt var sort og aske over alt. Vi kiggede på vores lejlighed som vi havde renoveret i 1972. Den lå på anden sal men der var så meget aske at jeg kunne gå ind igennem vinduet i stuen hvis jeg ville. (mynd)

Lejligheden kunne man ikke bo i. Der var stadtvæk lavaudbrud men den var ikke meget. Det var erklæret slut den 3. Juli 1973.

Vi købte en campingvogn til at bo i sommeret 1973. Vi blev gift midsummer og tog på en to måneders bryllupsrejse i Island. Vi kørte til Höfn i Hornafirði og tilbage fordi der var ikke en bro over Skeiðará, den blev bygget i 1974. (mynd)

Vi fik også arbejde ved at sælge blandt andet campingvogne, frsbee, grill og materialer til at lave øl. Disse ting var ikke kendte i Island på dette tidspunkt.

I slutningen af august, begyndelsen af september flyttede vi tilbage til Heimaey, forde skolen skulle begynde der fordi nogle familier var flyttet. Om midten af september var der 1 200 mennesker men inden udrudet boede her flere end 5 000.

Vi fik en lejlighed i det eneste højhus på øen på tredje sal og vi så derfra over byen og vi blev altid rigtig glade når der blev lys i et nyt hus. Alt var sort og beskyttet. Asken kom ind men der var mange som skovladede asken bort og den 6. September blev der lys på de førstegadelys.

Jeg havde det rigtig dårligt denne vinter, jeg frygtede at der ville komme et nyt udbrud. Men nu var vi forberedt og vidste hvad vi ville tage med os „hvis“.

Men her er jeg endnu.

”